

Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Aqutsisoqarfik Styrelsen for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Forskningsenheden informerer

Nummer 1 – april 2009

Nyhedsbrevet udsendes fra Styrelsen for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke.

Nyhedsbrevet videregiver informationer om emner, der er forskningsrelevante, såsom informationer om forskerseminar, netværksaktiviteter, uddannelses- og kompetenceopbyggende aktiviteter, samarbejdsrelationer, fondsmidler m.v.

Nyhedsbrevet formidler først og fremmest informationer om materiale, der bliver kendt for Forskningsenheden, især fra institutioner, organisationer og myndigheder i Grønland og Danmark, de nordiske, europæiske og arktiske lande.

Redaktionen opfordrer alle til at bidrage med forskningsrelevante informationer, der kan have interesse for andre institutioner og enkeltpersoner med forskningsinteresser. Informationer om artikler, tidsskrifter og bøger bringer også, evt. med en kort omtale.

Nyhedsbrevet udsendes til institutioner og enkeltpersoner med forskningsinteresser. Forslag til tilføjelser til udsendelseslisten modtages gerne.

Henvendelse til Forskningskoordinator Lone Nukaaraq Møller, tel. 34 66 26, email lnmo@gh.gl.

Redaktion:

Forskningskoordinator Lone Nukaaraq Møller
Forskningskoordinator Najaaraq Paniula
Styrelsen for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke,
Postboks 1029,
DK-3900 Nuuk

Indholdsfortegnelse

Nyt fra Forskningsenheden 2

Institut for Sundhedsforskning 2

Konferencer & seminarer 2

Nyt om Navne 4

Pulje til Forskningsfremme 4

Pulje til Sundhedsvidenskabelig forskning 5

Stipendier 5

Links til institutioner og råd 6

Nyt fra Forskningsenheden

Forskningsenheden ønsker med dette nyhedsbrev at genoptage udsendelsen af 4 årlige nyhedsbreve med forskningsrelevante informationer. Vi vil gerne opmuntre alle til at indsende informationer om relevante emner ind til Forskningsenheden. Det kan være om kommende konferencer, møder, nyansættelser og lignende.

Først vil vi præsentere den nye Forskningsenhed under Styrelsen for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke, som er placeret under Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke i Grønlands Hjemmestyre. Forskningsenheden har til huse på øverste etage over Lene-mi i Nuuk.

I forskningsenheden er ansat Forskningskoordinator Najaaraq Paniula (napa@gh.gl), som i mange år har arbejdet som AC-fuldmægtig i Forskningsenheden og har en samfundsvidenskabelig baggrund samt Forskningskoordinator Lone Nukaaraq Møller (lnmo@gh.gl), som tidligere har arbejdet i PAARISA og er cand.scient., Ph.d. i biologi.

Institut for Sundhedsforskning

Grønland har fået sit eget institut for sundhedsforskning af Peter Bjerregaard

Der gennemføres meget forskning i vores sundhed, men ofte er det forskere fra Danmark og udlandet, der står for forskningen. Det er derfor vigtigt at sikre, at resultaterne af forskningen også kommer Grønlands egne borgere til gode, og at de erfaringer, der indhentes, deles med sundhedspersonale og forskere her i landet.

På denne baggrund blev Grønlands Institut for Sundhedsforskning etableret i oktober 2008. Instituttet er fysisk placeret på Peqqissaanermik Ilinniarfik/Center for Sundhedsuddannelser (PI) i Nuuk. Det har en bestyrelse med repræsentanter fra Sundhedsvæsenet, Departementet for Familie og Sundhed, Center for Sundhedsuddannelser, Embedslægeinstitutionen og Grønlandsmedicinsk Selskab, og alle relevante lokale kræfter er således involveret i arbejdet. Institutrets officielle navn er Greenland Institute of Health Research (GIHR). På grønlandsk hedder instituttet Kalaallit Nunaanni Peqqissusermik Ilisimatusarfik.

Forskere udefra kan efter aftale få arbejdsplads på instituttet, og det er tanken på længere sigt at skabe et forsknings- og undervisningsmiljø, hvor forskere og ph.d. studerende kan nyde godt af kollegaers erfaringer samt bidrage til undervisning inden for deres fagområde. For øjeblikket har forskningsassistent Ingelise Olesen og ph.d. studerende Christina Viskum L. Larsen fra Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk

Universitet kontor på Grønlands Institut for Sundhedsforskning.

Institutrets hjemmeside (www.gihr.gl) er lige gået i luften som en underside af PI's hjemmeside. Den er på engelsk, fordi formålet primært er at vise Grønlands ansigt udadtil. Der arbejdes endvidere med etablering af forskningskurser, tilknytning af nuværende og kommende ph.d. studerende og med forberedelse af den næste NunaMed konference i Nuuk i 2010. Instituttet er desuden medudgiver af International Journal of Circumpolar Health.

Instituttet kan kontaktes på gihr@peqqik.gl. Bestyrelsen består af Karin Ladefoged (formand), Gert Mulvad (næstformand), Suzanne Møller (kasserer), Peter Bjerregaard (forskningschef) og Flemming Stenz. Institutrets finansiering kommer fra de deltagende institutioner samt fondsmidler.

Konferencer & seminarer

ICASS 2008 af Birger Poppel

Den 6. Internationale kongres for Arktisk samfunds- og humanvidenskab, ICASS VI, blev afholdt på Ilimmarfik (med Ilisimatusarfik som værtsinstitution) i Nuuk i dagene 22. til 26. august 2008.

International Arctic Social Sciences Association (IASSA) organiserer disse internationale kongresser hvert tredje eller fjerde år. Forskere med arbejdsområde og interesse i samfundsvidenskabelig og humanistisk forskning i Arktis mødes og udveksler ideer og forskningsresultater. I 2008 deltog 375 i ICASS VI og omkring 300 af disse kom fra 22 lande for at deltage i dette mega-forskningstræf i Nuuk.

ICASS VI er optaget som en del af Det internationale Polarårs (IPY) videnskabelige program, og har endvidere været den centrale aktivitet, hvor forskere med fokus på mennesker og samfund i Arktis har kunnet mødes i de netværk, der er udviklet under IPY. Hovedmålet bag ICASS VI var at tilbyde muligheder for IPY-projektdeltagere og andre forskere i Arktis kunne mødes og sammen med eksperter fra de oprindelige folk i Arktis og andre beboere i Arktis diskutere og analysere de foreløbige forskningsresultater fra IPY 2007-2008.

Mere end 250 forskere og andre interessenter i Arktisk forskning holdt oplæg i 44 forskellige sessioner opdelt i 11 temaer og forskningsfelter: *Bæredygtighed og Klimæændringer; Økonomi og Erhvervsudvikling; Politik, Justitsvæsen og Politisk ledelse; Levevilkår; Kultur; Sprog, Litteratur og Medier; Religion; Historie og Videnskabshistorie; Sundhed; Materiel Kultur og Arkæologi; Involverende Forskning; Unge forskere; Det internationale Polarår; og IPY med fokus på menneskelige aktiviteter i fortid og nutid og de*

udfordringer de oprindelige folk, andre beboere i Arktis og de arktiske samfund står overfor.

Klimaændringernes påvirkninger og hvorledes samfund og mennesker tilpasser sig disse ændringer, blev i rigt mål diskuteret i sessioner og på et borgermøde arrangeret af IASSA og Inuit Circumpolar Council i fællesskab. IASSA finder det væsentligt, at der blev fokuseret på en bred vifte af faktorer, der har indflydelse på ændringerne i Arktis og udviklingen af de arktiske samfund. Økonomiske, sociale, politiske og kulturelle faktorer er alle vigtige i forståelsen af de arktiske samfund.

I tråd med traditionerne for, at forskere inden for arktisk samfundsvidenskab og humaniora engagerer sig i udviklingen af Arktis og konsekvenserne for beboerne i Arktis, støttede generalforsamlingen på ICASS oprettelsen af en arbejdsgruppe om ressourceudvinding i Arktis (Extractive Industries Working Group, EIWG).

Kongressens tredje dag var en speciel IPY dag med både foredrag for alle deltagere, et panel vedrørende arven fra IPY og et "Young Researchers' Forum". Den følgende dag præsenterede et panel det store initiativ fra European Science Foundation: "Histories from the North – environments, movements, narratives det såkaldte EUROCORES BOREAS-forskningsprogram". Oplæg fra de forskellige BOREAS-projekter var rigt repræsenteret på flere af kongressens sessioner.

For mange internationale projekter, der opererer på tværs af landegrænser og verdensdele, var ICASS VI sessionerne den eneste chance for at mødes ansigt til ansigt under IPY, da deltagerne fra mange lande har begrænsede muligheder for at rejse ud og deltage i andre kongresser og seminarer.

En så stor og markant begivenhed som ICASS VI kunne aldrig have været afholdt i Arktis, hvor logistik er en konstant udfordring og transportomkostningerne er høje, uden den generøse støtte fra en række sponsorer. Hjemmestyrets *Departement for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke* støttede fra starten op om IASSA og om sekretariatets placering i Grønland og kongressens afholdelse i Nuuk. ICASS VI blev således Grønlands mest omfattende IPY-aktivitet og støtte til Polaråret. Dette signal om vigtigheden af forskning i menneskelige og samfundsmæssige forhold i Arktis, viste hvor stor kapacitet vi egentlig kan stable på benene i Arktis. Bidragene fra *European Science Foundation, National Science Foundation* og *Nordisk Ministerråd* gjorde det muligt for forskere, der ellers ikke havde økonomiske midler, at deltage i ICASS VI.

I den periode, hvor IASSA-sekretariatet var placeret i Nuuk (2004-2008), var der flere gennembrud for arktisk human- og samfunds-

forskning, og IASSA's arbejde var i den forbindelse instrumental i udformningen af disse gennembrud:

- Resultatet af konferencen ICARP II (International Conference on Arctic Research Planning) i 2005 er eksempelvis blevet karakteriseret som et paradigmeskift.
- En arbejdsgruppe nedsat af IASSA lobbyede stærkt for, at forskning i "menneske og samfund" skulle blive en integreret og central del af IPY. Det er på den baggrund, at samfundsforskning og humaniora – og i naturlig forlængelse heraf også ICASS VI – blev en betydningsfuld del af IPY.
- I perioden kom projekter som *Arctic Climate Impacts Assessment* og *Arctic Human Development Report* (2004) til at danne grobund for yderligere forskning, der nu foregår, som for eks. i *Arctic Social Indicators* og *Vulnerability and Adaption to Climate Change in the Arctic*.
- Af andre store forskningsprojekter, der blev opstartet i disse år, kan nævnes *Survey of Living Conditions in the Arctic* (SLICA) og BOREAS-projekterne.

Man kan uden overdrivelse hævde, at arktisk samfundsforskning og humaniora har opnået anerkendelse og status som ligeværdig samarbejdspartner i mange forskerkredse og interessegrupper, der arbejder med forskning og forskningspolitik i Arktis. ICASS VI kan dermed også ses, **som** en væsentlig forudsætning for at fastholde det momentum, der er skabt i Polaråret, **som** en forudsætning for planlægningen af Polarårets arv og **som** en understøttelse af de Arktiske observationsnetværk (det igangværende SAON (*Sustainable Arctic Observation Networks*), der er under udvikling.

De mere end 200 præsentationer, det samlede program og alle abstrakts fra ICASS VI er tilgængelige på hjemmesiden http://www.arctichost.net/ICASS_VI/.

Forskningsseminar

Den 14. og 15. februar 2009 blev der på Institut for Sygepleje og Sundhedsforskning afholdt et forskningsseminar for praktikere og klinikere. Et af formålene med seminaret var at præsentere det samarbejde, som instituttet er ved at etablere med Enheden for Sygeplejeforskning, Klinisk Institut på Syddansk Universitet. Samarbejdet skal ske for at opfylde kravene om forskningsbaseret, som uddannelsen skal være bygget op om. Et andet formål var at udarbejde et idékatalog om forskningsemner, bl.a. til brug for bachelor-projekter på sygeplejeområdet. Idéerne blev indhentet blandt de 30 sygeplejersker, der deltog på seminaret. Blandt forslagene var: "Hvilken betydning har det at blive plejet af hhv. grønlandske/danske sygeplejersker", "Hospice-

tanken i teminale plejeforløb”, ”Ulighed i sundhed”, ”Mødet med patienten - den gode kontakt” og ”Hvad får sygeplejersker til at blive i landet”.

ASSW 10

Den 10. Arctic Science Summit Week (ASSW) blev afholdt i dagene 23.-28. marts i Bergen, Norge. ASSW bliver afholdt i et samarbejde mellem forskellige organisationer, herunder International Arctic Science Committee, European Polar Board og Arctic Ocean Science Board og mange flere. Hvert andet år bliver der afholdt et symposium i forbindelse med mødedelen, som i år, mens der hvert andet kun samles til møder i organisationer. I 2010 er det planlagt, at Grønland er vært for mødedelen. Mere om det i et senere nyhedsbrev.

Forskningsbasering

Den 27. marts blev der på Ilisimatusarfik afholdt et seminar vedr. forskningsbasering af de professionsrettede bacheloruddannelser på Ilisimatusarfik. Målgruppen var alle ansatte på institutterne. Formålet var at indhente forslag til prioriterede mål for forskningsbaseringen af uddannelserne samt at indhente forslag til tværgående forskningssamarbejder. Nogle af udmeldingerne fra seminaret var, at studieordningerne skal lægge an til en høj kompetence både indenfor de praktiske og de akademiske fag, der skal være fokus på uddannelsen af bachelorer, med brede faglige kompetencer, og med respekt for behovet for specialkompetencer, studierne skal give mulighed for videreuddannelse i det universitære system og praksisforskning skal være integreret i uddannelserne. Mht. ressourcerne var udmeldingen, at rammerne og vilkårene for forskningsbaseringen skal afklares og tilvejebringes.

Seminar om institutstruktur

Den 4. maj afholdes et seminar for alle universitetets medarbejdere om ny institutstruktur på Ilisimatusarfik. Formålet med at etablere ny institutstruktur er at skabe bedre rammer for og mere synergi ved udviklingen af undervisnings- og forskningsaktiviteterne på universitetet. Dette bl.a. ved at anvende undervisningsressourcerne mere optimalt, ved samlæsning og undervisning i større hold, etablere mere ensartede standarder og niveauer for undervisningen i de enkelte fag, skabe bedre mulighed for samarbejde indenfor forskning på tværs af afdelinger/fag, skabe større mulighed for koordinering af aktivitetsområder samt skabe bedre samarbejdsmuligheder og rammer for implementeringen af forskningsbaseringen på de professionsrettede bacheloruddannelser. Resultatet og dialogen fra seminaret skal bruges i det videre arbejde med ny institutstruktur som planlægges at ligge klar ultimo 2009.

ICCH14

I dagene 11.-16. juli afholdes den 14. International Congress on Circumpolar Health (ICCH) i Yellowknife, Canada. Sundhed og velvære hos det nordiske folk vil være konferencens fokus. Læs mere om konferencen på <http://www.icch2009.com/>.

Changes of the Greenland Cryosphere

I dagene 25.-27. august 2009 afholdes workshoppen ”Changes of the Greenland Cryosphere” i Nuuk, Greenland. Workshoppen er del af serien ”Climate Change Technologies”. Læs mere om arrangementet på www.space.dtu.dk/nuuk2009.

Nyt om Navne

Ilisimatusarfik

I februar 2009 dimitterede følgende kandidater:

Cand. Scient. Adm. Julie Præst Wilche
Cand. Scient. Adm. Niels Thomsen
Cand. Scient. Adm. Henriette Rosing
Cand. Mag. Karen Ramsøe
Cand. Mag. Steen Jeppson
Cand. Pæd. Ellen Bourup Bang
Cand. Pæd. Lisa Korneliusen
Cand. Pæd. Rita Thomsen
Cand. Pæd. Kununguaq S. Fleischer

Følgende 2 Ph.d. studerende startede deres forskeruddannelse d. 1. januar 2009, med tilknytning til Ilisimatusarfik:

Inge Seiding, som er Cand. mag i kultur og samfundshistorie. Hendes PhD projekt har titlen: ”Gift med landets døtre” – koloniale ægteskaber og familier. Diskurs og praksis omkring intime relationer i Grønland fra 1782 til sidste halvdel af det 19. århundrede med et komparativt blik på Canada”. Projektet er finansieret af KVUG.

Anne Mette Nyborg Lauritsen, som er Cand. Scient. Soc. Arbejdstitlen på hendes Ph.d. projekt er: ”Anstaltsdommen i Grønland”. Projektet er finansieret af Forskningsrådet for Samfund og Erhverv, Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

Pulje til Forskningsfremme

Puljen til Forskningsfremme havde ansøgningsfrist d. 1. marts 2009, og havde ved fristens udløb modtaget 27 ansøgninger. Styrelsen for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke har i april 2009 uddelt godt 600.000 kr. til 20 ansøgninger.

Ved vurdering af ansøgningerne lægges der vægt på forankring i grønlandske forskningsinstitutioner. Formålet er primært at støtte opstart af projekter, som sigter på samfinansiering med andre fonde. Projekter indenfor disse indsatsområder, som Landsstyret har udpeget, gives første prioritet:

- Den eksisterende forskning indenfor miljø-, natur- og ressourceområdet skal sikres og styrkes;
- Samfunds- og erhvervsudvikling;
- Rammebetingelser for erhvervsudviklingen;
- Kulturhistorie og sprog;
- Sociale og velfærdsmæssige forhold;
- Sundhed og ernæring.

Støtte blev blandt andet tildelt følgende forskningsprojekter:

Undersøgelse af menneskets historie, økosystemer og klima i Grønland gennem 500.000 år ved isolering og analyse af Fossilt-jord DNA fra Permafrost. Ansøger: Svend Erik Westh Hansen.

Postcolonial Inuit gender relations among Inuit in Greenland. Ansøger: Karla Jessen Williamson.

Identifikation af målgrupper for rygestop-intervention i Grønland. Ansøger: Anne Birgitte Jensen.

Kulturel kompatibel pædagogik. Ansøger: Suna Møller Christensen.

Evolution and changes in a peripheral, remote place with tourism vocation. Ansøger: Daniela Tommasini.

Grønlandsk Grammatik – hvor langt er vi nået? Ansøger Naja Blythmann Trondhjem.

Digitale medier i et grønlandsk/nordisk perspektiv. Ansøger: Jette Rygaard.

Fra Viden til Handling – på børne- og ungeområdet. Ansøger Maliina Abelsen.

Børns politiske socialisering. Ansøger Pia Vedel Ankersen.

Klima- og miljøændringer i Sydgrønland. Ansøger: Naja Mikkelsen.

Digital opmåling af nordboruiner i Sydgrønland. Ansøgere: Kristine Raahauge & Rie Oldenburg.

Derudover er der uddelt midler til konference- eller mødedeltagelse til ti forskere.

Pulje til Sundhedsvidenskabelig forskning

Grønlands Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd har i marts 2009 uddelt midler til projekter indenfor sundhedsforskningsområdet. Der blev uddelt 120.000 kr. til 8 ansøgninger.

Grønlands Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd blev oprettet i 1996, og ligger under

Departementet for Familie og Sundhed. Formålet er at rådgive landsstyremedlemmet, tilskynde debat om sundhedsforskning i Grønland samt fastlægge områder, hvor der er behov for en indsats. Overordnede temaer for den sundhedsvidenskabelige forskning i Grønland er:

- Samfundsudviklingens betydning for sygdomsmønsteret;
- Social og geografisk ulighed i sundhed, herunder sundhedsforhold i bygderne;
- Sundhedstjenesteforskning og forskning i forebyggelse.

Støtte er tildelt til følgende projekter:

Fra viden til handling – på børne- og ungeområdet. Ansøger: Maliina Abelsen.

Præmature børn i Grønland. Ansøger: Karin R. Hansen.

Identifikation af målgrupper for rygestop-intervention i Grønland. Ansøger: Anne B. Jensen.

Derudover er der uddelt midler til konference-deltagelse til fem forskere.

Stipendier

Vera och Greta Oldenbergs Stiftelse

Stiftelsens formål er at fremme videnskabelig forskning indenfor de humanistiske, sociale og økonomiske videnskaber. Dette gennem uddeling af stipendium til historiker, socialforsker, national-økonom, statsvidenskaber, pædagog samt litteraturhistoriker med nordisk orientering.

Stipendiet kan søges af medborgere i Danmark, Finland, Norge eller Island.

Ansøgning i 1 original og 3 kopier skal være styrelsen i hænde senest den 30. april 2009 og sendes til:

**Vera och Greta Oldbergs stiftelse
SEB
Institutioner & Stiftelser ST S5
106 40 Stockholm
Sverige**

Spørgsmål besvares af SEB Stiftelsessupport på telefon +46 87637220. Telefontid mandag-fredag mellem 13.00-15.00.

Grønlandsrelaterede Ph.d.-stipendier

For at styrke forskningsudvikling og forsker-rekruttering i Grønland har Forsknings- og Innovationsstyrelsen opslået tre Ph.d.-stipendier til besættelse i 2009. Stipendierne finansieres i fællesskab af Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland (KVUG), Forsknings- og Innovationsstyrelsen og Grønlands Hjemmestyre.

Stipendierne kan besættes inden for alle faglige hovedområder. Det forudsættes, at stipendiaten indskrives som Ph.d.-studerende ved en højere uddannelsesinstitution i Danmark eller ved Ilisimatusarfik/Grønlands Universitet. Undtagelsesvis kan indskrivning ved et udenlandsk universitet finde sted.

Ved tildeling lægges der vægt på kontakt til et eksisterende fagligt miljø i Grønland, og ansøgerne skal kunne dokumentere en sådan tilknytning til det grønlandske samfund, at der gennem stipendiet og Ph.d.-forløbet sikres en opbygning og overførsel af viden og kompetence i/til Grønland.

Ansøgningen indsendes på dansk på Forsknings- og Innovationsstyrelsens skema, som findes på www.fi.dk. Ansøgningen sendes som pdf-fil (*med underskrift*) til kec@fi.dk eller i én *underskrevet* papirkopi til:

KVUG's sekretariat, Forsknings og
Innovationsstyrelsen,
Bredgade 40,
DK-1260 København K

Ansøgningen skal være KVUG's sekretariat i hænde senest 1. juli 2009, kl. 12.

Yderligere oplysninger om Ph.d.-stipendierne fås ved henvendelse til forskningskoordinator Lone Nukaaraq Møller, Grønlands Hjemmestyre, e-mail lnmo@gh.gl eller til KVUG's sekretariat, Kirsten Caning tlf. +45 72488103, e-mail kec@fi.dk.

Links til institutioner og råd

www.kvug.dk
www.nanoq.gl
www.si-folkesundhed.dk
www.natur.gl
www.ilimmarfik.gl
www.ilisimatusarfik.gl
www.asiaq.gl
www.sanilin.gl
www.gmsnet.dk